

Talonpoikaikulttuurisäätiön toimintakertomus 2013

75. toimintavuosi

Yleistä

Säätiö jatkoi Kekristä kansanjuhla -hanketta, jolla oli säätiön toiminnassa merkittävä asema. Hankkeen huipentumia olivat maailman ensimmäisen kekriaiheisen lastenkirjan ja verkko-opetusmateriaalin julkaiseminen sekä Seurasaari Kekri -yhteistyön aloittaminen Seurasaarisäätiön kanssa. Hankkeen tavoitteena on ollut vakiinnuttaa kekriin vietto suomalaisena sadonkorjuun, ruoan, valon ja hauskanpidon juhlana syyskuun ja marraskuun väliseen aikaan sekä uusintaa kekriin viettoa puhuttelemaan tämän päivän ihmisiä kaupungeissa ja maalla.

Toimintavuoden aikana jatkettiin kunniakilpien ja -kirjojen myöntämistä. Säätiö järjesti yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkiston kanssa ruokakyselyn. Lisäksi säätiö aloitti kolmen uuden hankekokonaisuuden, Kestävä talo, Kylä 2020 ja Mökkeilyn merkitykset valmistelun.

Perinteisen rakentamistavan kunniakilpi

Säätiön perinteinen kunniakilpi tai kunniakirja on tunnustus perinteisen rakentamistavan vaalimisesta ja kannustus vaalimisen jatkamiseen. Kunniakilpi on tarkoitettu maatilakäytössä olevaan tai olleeseen rakennukseen. Kunniakirja voidaan myöntää varsinaisen maatilatalouden ohella myös maaseudun muuta asutusta palvelleisiin rakennuksiin. Tunnustukset koskevat vanhaa rakennuskantaa mukaan lukien 1950-luvun jälleenrakennuskauden kohteet. Erityisistä syistä tunnustus voidaan myöntää myös tämän jälkeen rakennetulle tai alkuperäiseltä paikalta siirretylle kohteelle.

Toimintavuoden aikana myönnettiin kuusi kunniakilpeä, Kunniakilven saivat **Veräjänkorvan museo**, Aura, **Ylä-kapeen tila**, Tampere, Pohjankapeen kylä, **Länsimäen tila**, Siikainen, Hirvijärven kylä, **Siikakosken omaperäismylly**, Liperi, Komperon kylä, **Puskalan tila**, Kalajoki, Vasankarin kylä, ja **Mattilan tila**, Kalanti (Uusikaupunki), Tammiston kylä.

Kunniakilven ja –kirjan markkinointia varten tuotettiin markkinointiesite, jota jaettiin muun muassa Seinäjoen Farmari –näyttelyssä.

Kekristä kansanjuhla -hanke

Kekristä kansanjuhla -hanke on aloitettu vuoden 2009 alkupuolella. Säätiön rakentama kekrikonsepti sisältää kekrikemut, kekrimenu, kekrirokki, kekritarinat ja kekrileikit. Säätiö on lisäksi tuottanut kotisivut www.kekri.fi ja rekisteröinyt kekri-tavaramerkin.

Toimintavuoden aikana voitiin todeta, että erilaisten kekrijuhlien järjestäminen on muun muassa säätiön kekrihankkeen siivittämänä ilahduttavasti lisääntynyt sekä kaupungeissa että maaseudulla. Kekristä myös kirjoitetaan ja keskustellaan mediassa varsin paljon.

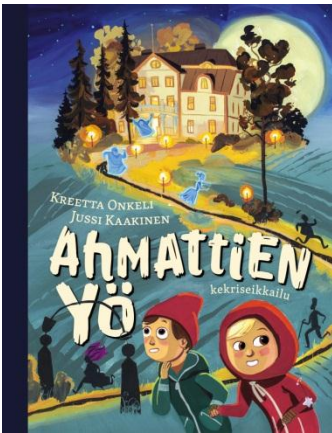
Säätiön perinteiset kekrikemut järjestettiin Ravintola Lasipalatsissa 19.9. Kemuihin osallistui 30 säätiön jäsentä ja ystävää.

Kekrihankkeen huipentumia olivat maailman ensimmäisen kekriaiheisen lastenkirjan Ahmattien yö ja säätiön tuottaman kekriin opetusmateriaalisivuston julkistaminen 19.9.2013. Ahmattien yö –kirjan kirjoittaja on **Kreetta Onkeli** ja kuvittaja **Jussi Kaakinen**, kustantaja on **Maahenki** ja julkaisija Talonpoikaiskulttuurisäätiö.

Kirja sai hyvin huomiota mediassa, arvioita ja tekijöiden haastatteluja julkaistiin Aamulehdessä, Koti-lehdessä, Pirta-lehdessä, Maaseudun Tulevaisuudessa, Demokraatissa ja Kantrissa ja verkkolehti Onnimannissa. Kirjaa ja opetusmateriaalia suositeltiin lisäksi Helsingin Sanomissa, Lukukeskus Vinskin kotisivuilla, Lastenkirjahylly blogissa, Länsiväylässä ja Kulttuuritori Amusassa.

Ahmattien yö –kirja toimitettiin ilmaiseksi 152 kouluun ja päiväkotiin, lähes 200 kirjastoa on ottanut kirjan valikoimiinsa. Vuoden loppuun mennessä kirjaa oli myyty tai jaettu yhteensä 1400 kpl.

Kekriaiheisen opetusmateriaalisivuston www.kekri.fi toteutti teologian kandidaatti **Anna Saurama**. Sauraman apuna oli työryhmä oppikirjailija ja tutkijatohtori Kati Mikkola, luokanopettaja Jaana Lemminkäinen, lastentarhaopettaja Vilma Suomalainen ja ympäristökirjailija Juha Kuisma. Sivuston kuvitti Jussi Kaakinen. Muistipelin teknisen toteutuksen teki Olli Nokkala. Sivusto osoittautui erittäin suosituksi ja hyödylliseksi opettajien keskuudessa päiväkodeissa ja kouluissa. Sivusto sai laajasti huomiota mediassa kekrikirjoittelun yhteydessä.

Ahmattien yö -kirjan ja kekrin oppimateriaalisivuston toteuttamiseen saatiin Koneen säätiöltä merkittävät apurahat. Säätiö markkinoi Ahmattien yö -kirjaa Helsingin Kirjamessuilla 24.-27.10.2013.

Säätiö järjesti Seurasaarisäätiön ja Seurasaaren ulkomuseon kanssa ensimmäisen **Seurasaaren Kekri –tapahtuman 28.-29.9.** Säätiö tuotti tapahtumaan lasten kekripajan, jossa lapset koristelivat kekripipareita ja leikkasivat kekriinaamioita. Tapahtuman ohjelmassa olivat lisäksi Pestuumarkkinat –näytelmä ja hämäränhyssytarinahetkiä, alueella liikkui kekripukki ja oli pienimuotoinen tuottajatori. Tapahtumassa kävi kahden päivän aikana 800 ihmistä.

Kekristä kansanjuhla -hankkeen toteutusta ohjasi ja valvoi ohjausryhmä. Sen jäsenet olivat puheenjohtaja, tutkimuspäällikkö VTM **Iikka Haavisto**, ympäristökirjailija YTM **Juha Kuisma** ja tutkijatohtori FT **Kati Mikkola** sekä asiamies **Paula Viertola**.

Ruokakysely

Talonpoikauskulttuurisäätiö järjesti yhdessä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkiston kanssa ruokakyselyn, jossa suomalaisilta kyseltiin ruokakokemuksia 12.4.2013. Säätiö rahoitti kyselyn pääpalkinnon ja antoi Ahmattien yö –kirjan palkinnoksi. Kyselyn järjestämisestä vastasi ohjausryhmä, johon kuuluivat arkistonjohtaja **Lauri Harvilahti** ja arkistotutkija **Juha Nirikko** SKS:n kansanrunousarkistosta, ruokakulttuuriprofessori **Johanna Mäkelä** Helsingin yliopistosta sekä FT **Kati Mikkola** ja dosentti **Pia Olsson** säätiön edustajina.

Mitä söin tänään -keruuseen osallistui 550 vastaajaa. Nuorimmat vastaajat ovat syntyneet 2000-luvulla ja vanhimmat 1920-luvulla. Osallistuneista suurin osa oli naisia, mutta moni nainen kuvasi samalla miehenkin ruokapäivän. Vastauksia tuli kaikista maakunnista, runsaimmin suurimmista kaupungeista.

Tulokset julkistettiin 1.11.2013 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran juhlasalissa. Ensimmäisen palikkon, 500 euroa sai **Tuuli Lönnroth**, Helsinki. Kirjapalkinnot saivat Maria Alikoski, Oulu, **Vilma Forsström**, Helsinki, **Anja Friman**, Dragsfjärd, **Kaisa Krannila**, Tampere, **Johanna Kurela**, Tampere,

Matti Rautaniemi, Helsinki, **Aino Riihiahho**, Pudasjärvi ja **Samuel Sundström**, Helsinki.

Kyselyn tekstejä analysoidaan ja käytetään opiskeluaineistoina Helsingin yliopiston ruokakulttuurin laitoksella professori **Johanna Mäkelän** ja kansatieteen laitoksella dosentti **Pia Olssonin** johdolla.

Viestintä

Jäsenille lähetettiin tapahtumakutsuja. Lehdistöiedotteita jaettiin tiedotus.com -palvelua, jonka kautta tavoitettiin lähes 800 tiedotusvälinettä. Ahmattien yö -kirjan ja kekrin opetusmateriaalin julkistamiseksi järjestettiin lehdistötilaisuus, johon osallistui yli 30 henkilöä. Ahmattien yö -kirjan viestintä hoidettiin yhteistyössä **Kirsi Hakalan /Maahenki Oy** kanssa.

Säätiön kotisivuilla www.talonpoikaiskulttuurisaatio.fi tiedotettiin toiminnasta, kunniakilvistä ja – kirjoista sekä säätiön tapahtumista. Säätiön ylläpitämällä kotisivuilla www.kekri.fi viestittiin kekristä kansanjuhla -hankkeen tapahtumista.

Jäsenistö

Säätiön uusiksi jäseniksi valittiin 26.3.2013 pidetyssä vuosikokouksessa FT **Maarit Knuuttila**, professori **Johanna Mäkelä**, ympäristöjohtaja, MMT **Liisa Pietola**, biologi FM **Seppo Vuokko**, VTM **Kimmo Collander**, agronomi, maanviljelysneuvos **Esko Lindstedt**, arkistotutkija **Juha Nirkko** ja kirjailija **Matti Mäkelä**.

Kokoukset

Säätiön vuosikokous pidettiin 26.3.2013 MTK:n kokoustiloissa, Simonkatu 6, Helsinki. Kokoukseen osallistui 17 säätiön jäsentä.

Filosofian tohtori, säätiön jäsen **Ilkka Herlin** piti hyvin mielenkiintoisen ja ajankohtaisen esitelmän resurssitehokkaasta kierrätysmaataloudesta. Keinolannoitteiden tullessa siirryttiin pois kierrätyksestä, ajan kierrosta ja luonnollisista sykleistä. Itämereen valuu Herlinin mukaan aineita, jotka aikaisemmin käytettiin kierrätykseen. Suurimmat ongelmat ja merkittävimmät ratkaisut Itämeren osalta tehdään väkirikkaimmilla alueilla kuten Puolassa. Mutta kierrätysmaatalous on merkittävä ratkaisu, kosteikot ja suojakaistat eivät ole ratkaisuja ravinteiden takaisin saantiin.

”Pötsi on talonpoikaiskulttuurin ydin, se muuntaa ihmiselle kelpaamattoman ruohon arvokkaaksi ravinnoksi” kuvasi Herlin luonnonmukaisen nautakarjatalouden merkitystä ihmisille ja luonnon monimuotoisuudelle. Hän kertoi myös oman maatilansa luomutuotannosta ja niittyruoholla ravittavien luomunautojen kasvattamisesta. Lihantuotannon päästöjen minimoimiseksi on karjanlanta saatava kiertoon. Ensisijainen lanta pitäisi Herlinin mukaan olla karjalanta, teollisesti valmistettu karjanlanta pitäisi olla toissijainen. Isojen kaupunkien jätteiden käsittelyn tehostaminen on megaluokan ongelma, joka on ratkaistava ennen kuin yhdyskuntajäte saadaan kunnolla kiertoon. Herlinin mielestä EU:ssa tarvittaisiin fosforidirektiivi, olla säädeltäisiin fosforin käyttöä.

Hallitus ja tilintarkastajat

Hallituksen puheenjohtaja toimi tutkimuspäällikkö **Ilkka Haavisto**, varapuheenjohtajana ympäristökirjailija **Juha Kuisma**, hallituksen jäsenenä yliarkkitehti **Raija Seppänen**, toiminnanjohtaja **Paula Yliselä** ja tutkijatohtori **Kati Mikkola**. Hallituksen varajäseninä toimivat

MMK **Heimo Tuomarla**, dosentti **Pia Olsson**, dosentti **Maarit Knuuttila**, DI **Jari Vesanen** ja maanviljelijä, agronomi **Timo Kaunisto**.

Hallitus kokoontui vuoden aikana 5 kertaa. Hallitus jatkoi kokouksissaan vuonna 2012 aloitettua säätiön tulevaisuusstrategian valmistelua. Hallituksen sihteerinä toimi asiamies **Paula Viertola**.

Säätiön tilintarkastajina ovat toimineet **Juha Tuomala** KHT ja **Lotta Laitinen** KHT sekä varatilintarkastajina **Henrik Sormunen** ja **Taru Mäenpää** KHT.

Kilpiraati

Kilpiraadin puheenjohtajana toimi yliarkkitehti **Raija Seppänen** ja jäsenenä arkkitehti **Heikki Kukkonen**, arkkitehti **Pentti Toivari**, dosentti **Pia Olsson** ja arkkitehti **Antti Pihkala**. Kilpiraati kokoontui vuoden aikana 4 kertaa.

Toimihenkilöt

Säätiön asiamiehenä ja hallituksen sihteerinä toimi johdon erityisavustaja, MMM **Paula Viertola**. Kilpiraadin sihteerinä toimi FM **Aura Kivilaakso**. Rahastonhoitajana ja kirjanpitäjänä **Kirsti-Helena Saarinen**, JS-Ekonomia Oy.

Säätiön talous

Toimintavuoden aikana säätiö sai Keskitien Tukisäätiöltä toiminta-avustusta 20 000,00 euroa. Kekristä kansanjuhla -hankkeeseen lastenkulttuurin tekemiseen saatiin Koneen Säätiöltä 11 450,00 euron apuraha ja lisäksi 3 kuukauden työskentelystipendit kuvittaja Jussi Kaakiselle ja kekrisivujen tekijä Anna Sauramalle.

Hallituksen jäsenille ei maksettu palkkioita.

Tilikauden toiminnallinen ylijäämä on 6 012,94 euroa.

Säätiön oma pääoma oli vuoden vaihteessa 57 256,17 ja taseen loppusumma oli 65 160,83 euroa.